N. 310 en 1. 1837 en 38

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig en Wetenschappelijk

NIEUWS- BLAD.

Zondag en Maandag 31 December en 1 Januarij.



Uit hoofde van het invallend NIEUWJAARS-FEEST, zal er geen *Dingsdagsche Courant* worden uitgegeven.

Frankrijk.

PARIJS, den 28sten December.

De heer *Dupin* is door de kamer van afgevaardigden voor de zevende maal tot haren president verkozen; van de 348 leden hebben 213 voor hem gestemd. Wat de vice-presidenten aangaat, in de zitting van den 26sten zijn benoemd: de heeren *Calmon* met 275 stemmen en de heer *Cunin Gridaine* met 198; in die van den 27sten, de heer *Passy* met 206 en de heer *Jacqueminot* met 187 stemmen. Tot secretarissen zijn verkozen de heeren *Boissy d'Anglas*, *Felix Real*, *Dubois* (van de Beneden Loire) en *Piscatory*. Van de vice-presidenten is alleen de heer *Passy*, en van de secretarissen alleen de heer *Dubois* nieuw aangekomen; maar desniettemin bestaat er groot verschil in den uitslag dezer benoemingen met die van de vorige zitting, wanneer men het getal der stemmen nagaat. Die van de thans benoemde leden van het bureau der kamer, welke tot de voormalige meerderheid, of de zoogenoemde doctrinairen behooren, hebben alle minder stemmen dan vroeger voor zich gehad; die van het linker centrum daarentegen veel meer; zelfs heeft het hoofd der zoogenaamde dijnastieke oppositie, de heer *Odillon Barrot*, door de ondersteuning die door het linker centrum, of der tierspartij, aan de linkerzijde of de gematigde oppositie, werd verleend, een aantal van 142 stemmen, om hem tot het vice-presidentschap te brengen, op zich vereenigd. In het algemeen blijkt, dat de doctrinaire partij haren invloed verloren heeft; het linker centrum daarentegen de overhand begint te krijgen en de linkerzijde een' meerderen invloed. Het *Journal des Débats* komt heden rond voor de geleden verliezen uit; zijne eenige hoop is, dat, zoo men zich omtrent de beginselen heeft kunnen verstaan, men het over de beginselen niet eens zal kunnen worden. Het meent, dat met eene meerderheid van het linker centrum en de linkerzijde, er geen gouvernement kan bestaan, omdat deze lieden zich niet willen laten regeren; voorts voorspelt het, dat wanneer door de verbindtenis dier twee partijen, het linker centrum, met den heer *Thiers*, aan het hoofd zal zijn gekomen, hetzelve aan de linkerzijde zal moeten gehoorzamen, of deze schandelijk zal verraden.

In de zitting der afgevaardigden van heden heeft de heer *Nogaret*, die als oudsten in jaren voorloopig het presidentschap waarnam, met eene aanspraak den voorzittersstoel verlaten, waarop de heer *Dupin* diens plaats en voor het weder in hem gesteld vertrouwen zijnen dank betuigde. In zijne rede doorliep hij kortelijk de vorige zittingen en besloot met zijne overtuiging te kennen te geven, dat de tegenwoordige kamer behoudend zoude zijn; dat zij de factien beletten zou het hoofd op te steken, de bestaande regten handhaven, den teruggang beletten, benevens alle afwijkingen van de beginselen van het constitutioneel gouvernement. Handhaven en behouden, zou de leus der kamer zijn. — De kamer is vervolgens tot de benoeming van questors overgegaan en is derhalve thans geheel geconstitueerd.

— De aartsbisschop van Parijs, de heer *de Quelen*, heeft aan de geestelijkheid onder zijn gebied behoorende, een' rondgaanden brief gezonden betrekkelijk de aanspraak van den Paus in het consistorie van kardinalen, over de zaak van den aartsbisschop van Keulen. De heer *de Quelen* zegt, dat deze aanspraak voor de geheele kerk eene reden van wettige blijdschap is, en eene groote verligting voor de smart waarmede zij was aangedaan over hetgeen een harer waardigste herders wedervaren was. Deze aanspraak zou veel twijfel opheffen, de zwakke maar getrouwe gemoederen versterken, en moest als een regel, van het hoofd der kerk uitgaande, waaraan men zich te houden had, aangemerkt worden.

— De *Moniteur* houdt het berigt, dat de Koning van den Paus de brieven van antwoord op de notificatie van het huwelijk der Prinses *Maria* ontvangen heeft.

— De berigten uit Madrid gaan tot den 18den dezer. De nieuwe ministers hadden in de zitting der afgevaardigden van dien dag voor het eerst het woord gevoerd. De nieuwe president, de graaf *Ofalia*, gaf te kennen, dat hij en zijne ambtgenooten niet noodig hadden hunne beginselen te ontvouwen; deselve waren vervat in de adressen der kamers aan de Koningin. Het land had behoefte aan vrede; het bestuur zou zich gelukkig achten, zoo het door de cortes ondersteund, den jammerlijken burger-oorlog kon ten einde brengen. De minister van oorlog gaf van zijn' kant eenige inlichtingen aan de kamer over een oproer te Cadix uitgebarsten, waar het 3de bataillon der militie was in opstand geraakt, en het geheele garnizoen in de wapenen had moeten komen om de muiters te bedwingen.

Te Madrid sprak men veel van het gevaar dat de infant don *Francisco de Paula* had geloopen, die met zijne echtgenoote, even buiten de stad in een rijtuig rijdende, bijna door een vijf-en-twintigtal verkleedde ruiters was opgeligt geworden.

— Van de grenzen wordt gemeld, dat *Espartero* naar Madrid vertrokken is. Het bevel over de troepen had hij aan den generaal *Latre*, die thans te Pampeluna kommandeert, overgelaten. Men dacht niet dat *Espartero* van de oorlogs-portefeuille ging bezit nemen, maar zoeken zou een' minister naar zijn' smaak definitief te doen benoemen.

In het noorden van Spanje is overigens in den laatsten tijd niets voorgevallen.

— Ter beurze hebben de benoemingen in de kamer van gedeputeerden eerst een' gunstigen invloed op de fondsen gehad; een daarop verspreid gerucht echter, dat de heer *Montalivet*, *Salvandy* en *Martin*, du Nord, welligt het ministerie zouden verlaten, heeft weder eene tegenovergestelde werking te weeg gebragt. De notering was heden (28 *December*): 5 pCt. 107,80; 3 pCt. 78,85; Nap. r. 97,95; Spanje 20⅝; Port. 19⅜; Rom. L. 100⅝.

Duitschland.

FRANKFORT den 26sten December.

Volgens berigten uit Hanover zou de koning verklaard hebben, zoo ongemeen te vreden te zijn over de rustige wijze op welke zich de burgers van Göttingen gedurende de jongste gebeurtenissen hebben gedragen, dat hij zulks beloonen wilde, door nog veel beroemder mannen dan de afgezette hoogleeraren, ter vervanging der laatsten, te benoemen.

Ook uit Hanau en Sleeswijk zijn door talrijke aanzienlijke ingezetenen adressen aan de zeven ontslagen Göttinger professoren gerigt, om hun de goedkeuring der onderteekenaars wegens hun gehouden gedrag te kennen te geven.

Te Leipzig scheen men voor eenige dagen niet zonder vrees, dat het gebeurde te Göttingen aanleiding tot ongeregeldheden onder de studenten aan genoemde saxische universiteit zou geven.

Te Hanover was een koninklijk patent publiek gemaakt, het met Pruissen en de overige Staten van het Tolverbond gesloten verdrag, tot bevordering der wederzijdsche handelgemeenschap, inhoudende.

— In brieven uit Italie wordt gezegd, dat de Paus besloten zou hebben eene verklaring af te kondigen, dat hij den keulschen aartsbisschop *Clemens August* in zijne bescherming neemt, en hem stelligste verzekert, zijn apostolisch gezag ongeschonden te zullen handhaven.

Z. H. was voornemens eerlang drie geestelijken met de waardigheid van kardinaal te bekleeden, en wel den gouverneur van Rome en directeur-generaal der politie, *Luigi Ciacchi*, den [illegible]

Konstantinopel, *Giovanni Soglia*, en *Giuseppe Ugolini*, thans president van oorlog, welke laatste post voortaan niet meer door een geestelijke, maar door een wereldlijk ambtenaar bekleed zou worden.

Een berigt uit Odessa van den 5den December behelst het volgende:

» Gisteren werden in het huis van een auditeur militair, midden in de stad, drie krijgslieden, die in zijne bijzondere dienst waren, plotseling door de pest aangetast. Het huis werd terstond afgesperd en de zieken naar het lazareth gebragt. Terstond daarna vernam men, dat reeds voor eenige dagen twee militairen in hetzelve huis ziek geworden, en naar het gewone hospitaal gebragt waren. Bij nader onderzoek bleek nu, dat beiden insgelijks aan de pest ziek lagen, en een hunner stierf korte uren daarna met al de duidelijke verschijnselen dier ziekte. Ongelukkigerwijze is daardoor thans het geheele militaire hospitaal met al de daaraan verbonden personen als besmet te beschouwen. In de stad neemt de verslagenheid elk oogenblik toe; de ziekte heerscht nu reeds langer dan eene maand alhier, en heeft tot nog toe 79 personen aangetast, waarvan 41 overleden zijn en geen enkele hersteld is, zijnde er nog 38 in behandeling. De omstreken zijn tot dusverre geheel vrij gebleven."

— Het russische eskader, onder den contre-admiraal *Stanjukowitsch*, uit tien schepen bestaande, is den 24sten November uit de haven van Sebastopol geloopen, om op de oostkust der Zwarte Zee te kruisen.

— De Grieksche Regering zou, tot verligting harer finantiële behoeften, onderhandelingen met Frankrijk hebben aangeknoopt, ter verwerving van den laatsten termijn der leening, waartoe men zich echter te Parijs niet dan onder zeer bezwarende voorwaarden genegen zou betoonen.

Nederlanden.

Breda den 30sten December.

Bij besluit van Zijne Majesteit is benoemd, tot lid van het provinciaal kerkbestuur van Noord-Braband en preses van het classikaal bestuur van Heusden, de heer *C. W. Pape*, predikant te Heusden.

— Gisteren is in onze vesting gearriveerd en heden morgen, na in het *Hotel de Flandre* nachtverblijf te hebben gehouden, naar 's Hage voortgereisd, de heer *Mortier*, fransch gezant bij ons hof.

— Uit Zeeland meldt men, dat Zr. Ms. korvet *Algiers*, kommandant *Maghielsen*, in het voorjaar naar de West-Indien gezeild, naar herwaarts met den scheepsbevelhebber *Buys* zal terugkeeren, terwijl de kommandant *Maghielsen* in de West-Indien in zijne betrekking zal verblijven, zullende genoemde korvet, bij het aanstaande uit te rusten exercitie-kader, als vlaggenschip dienen.

— Te Amsterdam is gisteren, onder militair geleide, een transport van 127 criminele gevangenen doorgekomen, afgezonden van Gouda en naar het tuchthuis te Leeuwarden bestemd.

— Uit Hanover wordt gemeld, dat de hevige stortregens in de vorige week gevallen, ook in onderscheidene streken van dat rijk de rivieren hebben doen zwellen en buiten hunne oevers doen treden, waardoor hier en daar beduidende schade aangerigt werd en de gemeenschap gestremd is geworden.

Volgens officiele, door het ministerie van finantien te Petersburg ingewonnene opgaven, bestond in het jaar 1836 de bevolking van het eigenlijke russische keizerrijk en van de onderscheidene, daarin ingelijfde landstreken uit veel meer dan 60 millioenen zielen. Onder de tot de Grieksche kerk behoorende ingezetenen telde de geestelijke stand er 503,895; de geestelijke stand van de overige in het rijk toegelatene godsdiensten bedroeg 34,502 personen. Tot den erfelijken adel behoorden 536,166, tot den persoonlijken adel 153,159, tot den lageren burgerstand, waarbij de hun afscheid bekomen hebbende soldaten gerekend worden, 424,490 personen. Het getal der tijdelijk in het rijk hun verblijf houdende buitenlanders beliep 51,529; dat der in kolonien gevestigde, geregelde krijgslieden, der onderscheidene kozakkenkorpsen aan den Don, in Tschernomorie, van den Ural en in Kaukasie, der linietroepen in Siberie en der onregelmatige benden Baschkiren en Kalmukken, met hunne vrouwen en kinderen, 1,932,65 personen. De bevolking der steden, voor zoo veel de ingezetenen tot de middelen lagere klasse behooren, bedroeg, volgens de laatstelijk herziene telling 4,175,869 personen. Daarvan worden tot den handelstand 251,961, en tot de leden der gilden en handwerkslieden gerekend 2,773,416 zielen. De bevolking van het platte land bedroeg 44,826,588 zielen, waaronder 17,463,993 kroonboeren en 23,362,595 aan grondbezitters behoorende boeren. De rondzwervende volkstammen, zoo als de Kalmukken, Kirgisen en andere Mahommedaansche horden in Kaukasie telden 500,697 zielen, en de bevolking van het geheele gebied aan de overzijde van den Kaukasus bedroeg 1,378,297 personen. De bevolking van het koningrijk Polen komt voor 4,188,222 zielen in rekening, die van het groot-vorstendom Finnland voor 1,372,122 zielen; en die der aan de Russisch-Amerikaansche handelmaatschappij behoorende kolonien voor 60,963 zielen. Deze getalen maken bijeengeteld reeds eene volksmenigte van 59,333,566 zielen uit. Daaronder zijn echter niet berekend: de bij de regelmatige troepen-korpsen van het leger te lande en op de vloot dienende manschappen van onderschikten rang, de met onbepaald verlof weggezondene krijgslieden met hunne vrouwen en kinderen, de tusschen de zwarte en Kaspische zeeën, in de bergkloven van den Kaukasus woonachtige, woeste volkstammen, wier aantal men op 1,445,000 zielen schatten kan, en eindelijk de stammen der Kirgisen, die tusschen de linie van Orenburg en van Siberie gevestigd zijn, onder Russische leenroerigheid staan, en waarvan de sterkte niet naauwkeurig bepaald kan worden. Alles te zamen genomen, kan men alzoo de bevolking der geheele Russische Monarchie op ver over de 62 millioen menschen schatten. — Ten overvloede wordt bij dit berigt nog gevoegd, dat terwijl bij vroegere volkstellingen in Rusland alleen het mannelijk geslacht in aanmerking kwam, onder de opgegevene getalen de ingezetenen van beiderlei kunne begrepen zijn.

In de zitting van den belgischen senaat van eergisteren heeft de minister van binnenlandsche zaken, *Detheux*, op de vraag door een der senateurs gedaan, verklaard, dat de zaak van het Grünenwald op eene vredelievende wijs zou afloopen. Op de gedane vertogen van de zijde der ministers bij den gouverneur der vesting Luxemburg, den Prins *van Hessen Homburg*, waren de zaken gebleven zoo als zij stonden, tot de Prins nadere instructien deswege van de Bondsvergadering had bekomen. Frankrijk en Engeland waren op de aanzoeken van het belgisch bewind tusschen beide gekomen; de moeijelijkheden waren intusschen nog niet ten eenemale uit den weg geruimd; daarom, zeide de minister, dat hij zich onthouden moest van zich over de handhaving der bevolene militaire maatregelen uit te laten. Zoo het schijnt, heeft men, ofschoon Frankrijk en Engeland zich aan de zaak hebben laten gelegen liggen, nog geen bepaald antwoord van de duitsche bondsvergadering.

De jongste bepalingen door de vertegenwoordigers te Brussel in de wet op de suiker gemaakt, dat namelijk de teruggave voor de uitgevoerde geraffineerde suiker 41 fr. van de 100 kilogr. op candij suiker en melisbrooden zal bedragen, en 38 fr. van de zoogenaamde lompen, heeft onder den Antwerpschen handelstand ontevredenheid verwekt, daar zij deze en andere in de nieuwe wet voorkomende bepalingen als een doodsteek voor de raffinaderijen van koloniale suiker beschouwen, welke in de gevolgen voor den Antwerpschen handel, waar de meeste raffinaderijen in Belgie gevestigd zijn, hoogst nadeelig kunnen worden. Men vleide zich nog, dat bij de tweede stemming van de wet, op de gezegde bepaling zou teruggekomen worden.

— Vorst *Leopold* heeft den belgischen oorlogsminister *Willmar* tot officier der Leopoldsorder verheven.

— Ter Antwerpsche beurs van gisteren (29 *December*) waren genoteerd: Belgie 101; O. Met. 105; Spanje Ardoin 19½; Nap. r. 91⅝; Sicil. 90½; Rom. L. 100½; Certif te Antw. 98⅝; Bras. 79⅜, 78½; — Wisselkoers op Amst. en Rott. ¼ pCt pr. [illegible]

Letterkundige en Wetenschappelijke Nieuwstijdingen.

Duitschland. — Terwijl op den 13den dezer, te *Dresden*, de nog van ligchaams- en geestkracht wakkere dichter Tiedge zijn 85sten verjaardag vierde, was aldaar weinige dagen te voren, den 10den December namelijk, in 81jarigen ouderdom overleden de heer C. J. Götz, een der grootste kenners en verzamelaars van gedenkpenningen die *Duitschland* bezit, en die door zijne werken in het vak der penningkunde algemeen bekend was. Het door hem nagelaten kabinet is zeer aanzienlijk. — Te Stuttgart is van den directeur van het gijmnasium te *Kreuznach*, Dr. Hoffmeister, een supplement verschenen op de werken van Schiller, behelzende eene uitgewerkte, leesbare en onderhoudende levensschets des dichters, waarbij diens lotgevallen echter voornamelijk worden behandeld voor zoo ver zij tevens betrekking hebben op de geest-ontwikkeling van Schiller en in verband staan tot het ontstaan zijner geschriften. — Het groot muzijkfeest te *Frankfort* ter nagedachtenis van Mozart en tot bijdrage voor diens monument, is thans op den 5den Januarij aanstaande bepaald.

Rusland. — Merkwaardig voor de meerdere kennis van den mineralogischen rijkdom des russischen rijks, is de reis van den hoog-

leeraar aan de Berlijnsche hoogeschool en lid van de Akademie van Wetenschappen, G. Rose, waarvan het eerste deel, onder den titel: *Mineralogisch-geognostische Reise nach dem Ural, dem Altai und dem Kaspischen Meere*, onlangs, met platen en kaarten versierd, te *Berlijn* is in het licht verschenen. De heer Rose, benevens de Berlijnsche hoogleeraar Ehrenberg behoorden tot het reisgezelschap 't welk in 1829, op aanzoek des Keizers van *Rusland*, onder de leiding van den heer Alex. von Humboldt, een' togt naar het binnenste van *Rusland* ondernamen. Door den laatstgenoemden geleerde werden reeds vroeger een deel van de op de reis verkregene wetenschappelijke resultaten in de *Fragmens asiatiques* medegedeeld; aan deze nu kan men zeggen dat de inhoud van het bovenvermelde werk zich aansluit. Behalve het doorgaande geschiedverhaal der reis, in den vorm van een dagboek, bevat het werk alles wat tot de bijzondere studie van den schrijver, de mineralogische en geognostische wetenschappen, betrekking heeft. De reis gaat naar *Petersburg*, van daar naar *Moskau* en vervolgens op *Kasan*; dan wordt de keten van het *Uralgebergte* overgetrokken, en in den omtrek van *Katharinenburg*, de goudmijnen van *Schabrowskoi* en *Beresowsk* en de kopermijn van *Gumeschevskoi* bezocht; het reisgezelschap doet verder onderscheidene uitstappen in de streken waar bergwerken begonnen zijn, en is eindelijk nog zoo gelukkig, van de eerste russische diamanten te ontdekken, en wel nabij de grensscheiding van *Europa* en *Asia*, aan den Europeschen kant. Deze ontdekking behoort tot de meest wezenlijke resultaten van de reis; dezelve werd reeds te voren door den heer von Humboldt ten stelligste vermoed, uithoofde van de groote overeenkomst tusschen de geognostische gesteldheid van het *Ural-gebergte* en die der bergen van *Brazilië*. Hier werden, even als daar, goud, platina en verscheidene edelgesteenten gevonden; niets ontbrak aan de overeenkomst dan de diamant. De reizigers verdubbelden dan in de gezegde streken hunne opmerkzaamheid, tot zij in de bergwerken van den graaf Polier, onder het goudzand, daar ter plaatse onbekende kristallen, maar die ook in het andere wereldeel nabij de diamanten gevonden worden, ontdekten, en hun eindelijk een diamant vertoond werd, die door een knaap was gevonden en die men voor eene topaas aangezien had. Sedert werd er meer van dit edelgesteente gevonden. Een deze gevondene diamanten, door den graaf Polier tot aandenken aan den heer von Humboldt ten geschenke vereerd, bevindt zich thans op het museum van mineralen te *Berlijn*.

Amerika. — Omtrent het merkwaardig verschijnsel der vallende sterren, heeft men thans ook berigten uit *Noord-Amerika*. Door den hoogleeraar Olmsted, te *New-York*, is in de bladen dier stad een verslag geplaatst, over de waarnemingen in den nacht van den 12den op den 13den November gedaan; daaruit blijkt, in de eerste [illegible], en wel tusschen zes en zeven uren [illegible] het noorderlicht heeft gehad. Men had daarna een zeer helder maanlicht. Des nachts, kort na één ure, verschenen de eerste vallende sterren, die in menigte en glans tot het aanbreken van den dag steeds toenamen. De meeste lieten eene lichtende streep na, twee zelfs nog nadat de ster verdwenen was, hetwelk te meer opmerkelijk is, wanneer men den helderen maanschijn in aanmerking neemt. Het getal der in dien nacht waargenomen vallende sterren bedroeg veel meer dan men dit jaar in *Europa* gezien heeft, te weten 226, meest allen van den kop des *Leeuws* uitgaande. De onderscheidene weerkundige werktuigen werden den geheelen nacht gadegeslagen, doch duidden niets ongewoons aan. — Uit *Zuid-Amerika*, namelijk uit *Brazilië*, wordt van een ander even opmerkelijk luchtverschijnsel gewag gemaakt. Daar had men, over eene lengte van meer dan 60 uren, in de provincie *Ceara*, een' glanzenden bol, van eene schijnbare grootte als die der luchtreizigers, in de lucht opgemerkt; deze bol was met een geweldigen slag, aan den donder gelijk, van een gebarsten, waarop eene menigte steenen, over eene lengte van meer dan tien uren, waren nedergevallen. Het grootste deel dier steenen viel aan de monding der rivier *Assu*; op sommige plaatsen doorboorden zij de huizen, doodden het vee op het land of drongen verscheidene voeten diep het zand in. Het gewigt dier steenen verschilde van één tot tachtig pond. De dagteekening van dit verschijnsel wordt in het engelsch *Athenaeum*, waaruit wij dit trekken, niet opgegeven.

Afrika. — Men heeft vroeger gesproken van eene vereeniging van liefhebbers der oudheidkunde, die op hunne kosten opgravingen ter plaatse van het oude *Carthago* wilden laten doen; thans meldt men, dat twee oudheidkundigen zich met het bestuur van dien arbeid op de plaats zelve hebben belast, te weten, de britsche luitenant-kolonel Grenville Temple, door zijne vroegere reizen vooral door die in 1832 in het regentschap van *Tunis*, bekend, en der scheepskapitein Falbe, die elf jaren lang te *Tunis* als Deensch consul verbleef, en het eerst in onzen tijd aan de geleerde wereld bekend maakte, wat er nog van de oude stad van *Hannibal* overblijft.

Frankrijk. — In de zitting der Akademie van Wetenschappen, van den 18den dezer, werden door den heer Magendie eenige nadere bijzonderheden medegedeeld over de genezing van een' soldaat, die door den schok af de voortgaande beweging eens kanonkogels het gehoor en de spraak verloren had. De heer Magendie had de herstelling van de werking dier zintuigen beproefd door middel van eene electrische strooming door de zenuwen heen; van lieverlede was het gehoor wedergekomen, doch de spraak was nog maar weinig gevorderd. Dezelfde geleerde bragt nog andere voorbeelden bij van de gelukkige aanwending der electriciteit voor de herstelling van verlammingen, enz. — Aangaande het op den 11den dezer overleden lid der landbouwkundige afdeeling van de Akademie der Wetenschappen Tessier (wiens dood door ons reeds werd vermeld) wordt nader berigt, dat hij degeen was aan wie *Frankrijk* de invoering der merinos-schapen te danken heeft. Door hem werden uitgegeven de *Annales françaises de l'agriculture*, van 1789 tot 1819; hij leverde een groot getal artikelen voor de *Encyclopédie méthodique*, voor de *Dictionnaire des Sciences naturelles*, voor den *cours d'agriculture* van den abt Rozier, terwijl de Akademie van Wetenschappen, de koninklijke Maatschappij van geneeskunde en die van landbouw, enz. een groot aantal memorien aan zijnen ijver en kunde te danken hebben. — Het archeologisch-gezelschap van *Beziers* heeft het plan opgevat, om een kolossaal standbeeld op te rigten voor een der verdienstelijkste burgers, welke de stad *Beziers* heeft opgeleverd, namelijk Paul Riquet, den aanlegger van het kanaal *Languedoc*. — Onder de Handschriften van de Bibliotheek te *Lyon*, heeft men dezer dagen gevonden eene leerrede over het lijden, van Jean Gerson, kanselier der kerk van Parijs, te *Lyon* in 1429 overleden. De Bibliothekaris van *Lyon*, Péricaud, is voornemens dit stuk, met noten en aanmerkingen verrijkt, door den druk gemeen te maken. — Nadat het meesterstuk van Fenelon in meest alle Europesche talen is overgezet geworden, is de Parijsche boekhandelaar Baudry op de gedachte gekomen, om eenen *Telemaque polyglotte* te leveren, neven het oorspronkelijk fransch, eene engelsche, duitsche, italiaansche, spaansche en portugesche vertolking bevattende, te zamen in een kwarto-deel, voor den prijs van 20 fr. Eene andere uitgave bevat, in 6 deelen in 12°, elk dier talen afzonderlijk; ook kan men twee talen, welke men ook verkiest, neven elkander afzonderlijk bekomen. Den 26sten dezer is te *Parijs* voor de eerste maal in het *Théâtre français* opgevoerd een nieuw treurspel van den heer Dumas, in vijf acten, *Caligula* geheeten. De toeloop van het publiek was ontzaggelijk; echter schijnt het stuk niet algemeen voldaan te hebben en zelfs zoo veel aanmerkingen te hebben uitgelokt, dat de heer Dumas de verdere voorstelling van het stuk had willen tegengaan; doch daartegen heeft zich de directeur van den schouwburg, den heer Vedel, verzet, om de groote kosten voor de opvoering van het stuk gemaakt.

Nederlanden. — Te *Haarlem* is den 26sten dezer, in den ouderdom van 84 jaren, overleden de heer Dr. Martinus van Marum, ridder van de orde van den Nederlandschen Leeuw, secretaris der Hollandsche Maatschappij van Wetenschappen, directeur van *Teylers museum* en eerste bibliothecaris, enz. Van zijne vroegste jeugd af aan tot in het laatste van zijnen leeftijd, heeft hij de natuurkundige wetenschappen, aan welke hij zich geheel had toegewijd, met roem beoefend. Zijne groote verdiensten zijn dan ook in dat opzigt, alom, zoo binnen- als buitenslands, erkend en gewaardeerd.

Nieuwste Fransche Letterkunde.

Le Chateau de Pierrefonds. 2 vol. par A. Bessin.
Ne touchez pas à la Reine. 1 vol. par M. Masson.
Cain le Pirate. 2 vol. par le capitaine Marryat.

Wij deelen niet geheel en al in de denkwijze der uitgevers, als of onder de werken onder de vijfde, zesde en zevende serie begrepen, minder uitstekende geschriften zouden gevonden worden, dan in de achtste serie. Althans *le Chateau de Pierrefonds*, een verhaal uit den tijd van *Hendrik IV* is rijk aan verdiensten; de schrijver heeft er eer van, dat hij eene zoo belangrijke episode naar den hedendaagschen smaak heeft bewerkt, en in het geheugen zijner landgenooten teruggeroepen heeft. Het tweede hierboven vermelde geschrift heeft ons minder bevallen; niet dat de dramatische voordragt onbehagelijk zoude zijn; maar de grond van het verhaal en de schand-kronijk van het Spaansche hof ten tijde van *Lode-*

dewijk XIV, hoe ook misschien waar waarheid geschilderd, behoefde juist niet alzoo herinnerd te worden. *Cain le Pirate* is een roman in den smaak van *le Corsaire rouge* van *Cooper*; maar heeft met *le Pirate* van *Walter Scott* niets dan den naam gemeen; deze drie romans wedijveren met elkander in fraaije karakterschildering en belangwekkenden inhoud. De zeekapitein *Marryat* die door zijne romans steeds nut zoekt te stichten en wiens doel het is om jonge zeelieden nuttige wenken in eenen vrolijken trant mede te deelen, heeft zulks ook nu niet nagelaten; zelfs is daarin rijk *les trois cutters*, als toegift achter *Cain le Pirate* gedrukt. Wij wenschen de onderneming geluk, met de zoo wel uitgevallen keuze, die al vrij moeijelijk wordt te dezen tijde, omdat de meerdere of mindere bekendheid van naam, in eenen schrijver meer verdiensten doet onderstellen, dan werkelijk in een op te nemen werk te vinden is, en maakt dat men soms met mindere billijkheid, dan toekomt, sommige voortbrengselen van den geest, uit hoofde van onbekendheid des schrijvers, behandelt. Bij voortgang er ons op toeleggende, om niet dan zoodanige lettervruchten aan het Nederlandsch publiek ter lezing aan te bevelen, dan die bij onderzoek ons zijn toegeschenen aan hetzelve aangenaam te kunnen zijn, vreezen wij geene tegenspraak te wachten te hebben, bij eene aanbeveling van het eerste en derde werk; en vertrouwen wij daarmede onzen landgenooten dienstig te zijn geweest.

173ste Koninklijke Nederlandsche Loterij

EERSTE KLASSE

5de trekking.	6de trekking.
N°. 17006 een prijs van 2500 gld.	N°. 17963 een prijs van 1000 gld.
» 13273 » » » 20,000 »	» 11810 » » » 1000 »
» 3809 » » » 1000 »	» 3167 » » » 1000 »
	» 4159 » prem. » 2000 »

Graanmarkt te Amsterdam.

VAN VRIJDAG 29 DECEMBER.

TARWE. Stil: 132 pd. puike Pommer *f* 256; 122 pd. o. Wismar *f* 210; 124 pd. Kubanka *f* 202.

NIEUWE ROGGE. *f* 4 à 5 hooger verkocht: 123 pd. n. Overijss. *f* 152; 124 pd. dito dito *f* 155; oude soorten zonder handel.

GARST. In een doen: 103 pd. Old. winter *f* 112; 102 pd. dito zomer *f* 103; 100 pd. n. Old. winter *f* 98.

HAVER. Zonder handel.

BOEKWEIT. Idem.

ZAADMARKT.

ZADEN. — Zonder handel.

RAAPOLIE. — Niet williger: Per 6/w. *f* 31½ vlieg. *f* 30½, 30¾; Mei 1838 *f* 30¼.

LIJNOLIE. — Per 6/w. *f* 27½; vlieg. *f* 23¾.

HENNEPOLIE. — Per 6 w. *f* 30¾; vlieg. *f* 30.

RAAPKOEKEN. — *f* 52 à 58.

LIJNKOEKEN. — *f* 8 à 10½.

Ter Amsterdamsche beurs van gisteren (29 *December*) werden verhandeld: Ned. 2½ pCt. 51 3/16, 1/16; dito 5 pCt. 100¼, ½; Kansb. 23 7/8, ½; Amort. Syndik. 4½ pCt. 93⅝, 1/2; Handelm. 171½, ⅝, ¾; O. Indie 5 pCt. 99⅞, 1/4; Ardoins 85 ℒ 19 7/16; Braz. 79 1/8.

*** Die iets te vorderen heeft of verschuldigd is aan wijlen den Heere W. C. DU TOIJ, te *Bergen-op-Zoom*, gelieve daarvan opgave of betaling te doen ten zijnen Sterfhuize aldaar, *franco* voor 15. Januarij 1838.

RUSSISCHE PELTERIJEN.

D. JAKIBOWITZ, *Bontwerker*, maakt het geëerde Publiek dezer Stad bekend, dat hij is uitgepakt in het *Hôtel des Pays-Bas*, en alhier verblijven zal tot Woensdag eerstkomende met zijn welsorteerd Magazijn.

MET HOOGE TOESTEMMING.

Het Gezelschap KOORDDANSERS, GROEPISTEN en PANTOMIMISTEN van *Weenen*, zal de eer hebben op Maandag den 1. Januarij 1838, in de Tent, staande op het Kasteelplein, eene buitengewone groote schitterende voorstelling te geven, bestaande in: AGROBATISCHE EXERCITIEN, met en zonder balanceerstok, door het geheele Gezelschap, waarin bijzonder zal uitmunten: DE DRONKEN BOER, uitgevoerd door Mr. NEISZ. PERILLIEUX, door den Heer ALLEMANDE. NEISZ: De *Egyptische Maaltijd* met een *Kind op de schouders*, door Mr. NEISZ; *De Sprong door eene Ladder*, door de jonge Heer GEORGE; gevolgd door: DE DRIE ROMEINEN, Dans op drie Koorden. Na hetzelve: VROUWENLIST OF DORPS-INTRIGUE, Ballet-Pantomime in twee afdeelingen. Tot Slot: DE GROOTE OPTOGT, en buitengewone Kunstoefening van de onvergelijkelijke OLYPHANT, Mademoiselle *BABA*.

Mad. LE CIERF zal de eer hebben eene Pantomimische Voorstelling met gemelde Olyphant voor te stellen, waarop zij zich met regt kan beroemen, dat iets zoodanigs nimmer voor de oogen van iemand is ten uitvoer gebragt.

De aanvang is precies ten 6 ure.

De directie beveelt zich in de gunst van Bredasch kunstliefde, en hoopt dat zij met haar talrijk Gezelschap, door goede uitvoering, Costumes, fraai verlicht en goed verwarmd lokaal, zich zulks zullen waardig maken.

F. NEISZ EN L. CIERF EN COMP.,
Directeurs.

STOOMPAKET-VAART

TUSSCHEN

ROTTERDAM EN LONDEN.

De Stoompaketten der General Steam Navigation Company, in dienst van het General Post-Office te *Londen*, vertrekken bij open water van *Rotterdam*.

Woensdag, 3 Januarij, des morgens ten 7 ure.
Zaturdag, 6 » » » » 7 »

De vaart der Rivieren gestremd zijnde, zal er eene geschikte gelegenheid ten vervoer der Passagiers (voor hunne kosten) naar *Hellevoetsluis*, *Brielle* of *Scheveningen* worden aangeboden, waarvan het vertrek alsdan van *Rotterdam* is bepaald op
Woensdag, 3 Januarij, des morgens ten 4 ure.
Zaturdag, 6 » » » » 4 »

Nadere inlichtingen te bekomen bij de Agenten { W. SMITH & Co. en P. A. VAN ES.

STOOMBOOTEN

WILLEM DE EERSTE en KONINGIN DER NEDERLANDEN.

Varende in het Beurt-veer tusschen NIJMEGEN en ROTTERDAM, vice versa.

Van NIJMEGEN naar ROTTERDAM en 's HAGE,
ieder Zondag, Dingsdag en Donderdag,
's morgens ten 7 ure, en
Van ROTTERDAM naar NIJMEGEN,
ieder Maandag, Woensdag en Vrijdag,
's morgens ten 6 ure.

Met uitzondering, dat met gemelde Stoombooten van en met Zaturdag den 23. dezer maand December, tot en met Maandag den 1. Januarij aanstaande, geen dienst zal worden verrigt.

Bij BROESE & COMP., te *Breda*, zijn de volgende *MILITAIRE WERKEN* voorhanden:

Histoire de *Napoleon*, par *M. de Norvins*, huitième édition, 1 vol., 8°. . . . . *f* 5,50.

Rocquancourt, Cours élementaire d'art et d'histoire militaire, 1 vol. 8°. . . . . » 4,—

Aide-Mémoire à l'usage des Officiers d'Artillerie. » 3,50.

Blondel, Coup-d'Oeil sur les devoirs et l'esprit militaires . . . . » 1,35.

Migout et *Bergery*, Essai sur la théorie des affûts et des voitures d'Artillerie . . . . » 2,80.

Rogniat, Considérations sur l'art de la guerre, 1 v. 8°. » 3,70.

Jomini, Histoire Critique et Militaire des guerres de la révolution; 15 vol. 8°, avec un Atlas, composé de 38 Plans de Batailles ou Cartes de marches . . . . . . » 88,43.

——— Traité des grandes opérations militaires, 4 vol. 8°, avec un Atlas de 26 Cartes et Plans de Batailles, 4 v. 8°. » 23,25.

Vie politique et militaire de *Napoleon*, racontée par lui-même au tribunal de César, d'Alexandre et de Frédéric, [illegible]

Ordonnance sur l'exercice et les manoeuvres de la Cavalerie, 3 vol. 32°. . . . . » 3,[illegible]

Maximes de guerre de *Napoleon* . . . . . . » ,80.

Taschenbuch für den Offizier, eine Sammlung von Notizen, mit mehreren tyhographischen Zeichnungen von *Dammaijer* . . . . » [illegible]

Almanak voor Militairen voor 1838, met Platen . » 1,20.

Naam- en Ranglijst der Officieren van het Leger, voor 1838 . . . . » 1,30.

Tevens is bij Bovengemelden voorhanden:

Lamennais, le livre du peuple . . . . » [illegible]

Te Breda, bij BROESE EN COMP. Boekdrukkers en Boekverkoopers.